

WYROBY KOSMETYCZNE I PERFUMERYJNE	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-86
	Emulsje kosmetyczne Metody badań	6140-01/11
	Oznaczanie liczby zmydlenia wydzielonych substancji woskowo-tłuszczowych	Zamiast BN-64/6140-02 p. 2.13
		Grupa katalogowa 1419

1. Przedmiot normy. Przedmiotem arkusza normy jest metoda oznaczania liczby zmydlenia z wydzielonych substancji woskowo-tłuszczowych emulsji kosmetycznych wszystkich typów.

2. Zasada metody. Oznaczanie liczby zmydlenia polega na zmydleniu na gorąco wydzielonych z emulsji kosmetycznej substancji woskowo-tłuszczowych alkoholowym roztworem wodorotlenku potasowego i odmiareczkowaniu kwasem solnym nadmiaru ługu niezużytego w reakcji.

3. Odczynniki i roztwory

- a) Alkohol etylowy 96%(V/V).
- b) Toluen cz.d.a.
- c) Fenoloftaleina wg PN-81/C-06501, p. 2.2.
- d) Mieszanina alkohol-toluen (1+3).
- e) Kwas solny cz.d.a. roztwór o stężeniu $c(\text{HCl}) = 0,5 \text{ mol/l}$ wg PN-81/C-04530/01.
- f) Wodorotlenek potasowy cz.d.a. roztwór alkoholowy o stężeniu $c(\text{KOH}) = 0,5 \text{ mol/l}$ przygotowany zgodnie z PN-81/C-04280, p. 2.2.2e).

4. Przyrządy

- a) Biureta pojemności 50 ml.
- b) Chłodnica zwrotna ze szlifem.
- c) Cylinder pomiarowy pojemności 50 ml.
- d) Kolba stożkowa pojemności 250 ÷ 300 ml z doszlifowanym korkiem.
- e) Laboratoryjny płaszcz grzejny.

5. Przygotowanie próbki do badań. Po wykonaniu oznaczania zawartości wody wg BN-77/6140-01/09 pozostałość z kolby przenieść ilościowo sącząc przez miękką sączkę z bibuły do kolby z dnem okrągłym i oddestylować toluen stosując laboratoryjny płaszcz grzejny. Następnie uzyskaną substancję woskowo-tłuszczową suszyć w suszarce w temperaturze 75°C w ciągu 2 h.

6. Wykonanie oznaczania. Z przygotowanej wg p. 5 próby odważyć z dokładnością do 0,001 g do kolby stożkowej, zależnie od przewidywanej liczby zmydlenia, odważkę zgodnie z tabl. 1.

Tablica 1

Liczba zmydlenia, mg KOH/g	Odważka, g
do 20,0	6
20,0 ÷ 80,0	4
powyżej 80,0	2

Do kolby odmierzyć za pomocą cylindra pomiarowego 25 ml mieszaniny alkohol-toluen i dodać pipetą 25 ml alkoholowego roztworu wodorotlenku potasowego. Nałożyć chłodnicę zwrotną na kolbę i ogrzewać na łaźni wodnej. Utrzymywać w stanie wrzenia w ciągu 2 h.

W przypadku badania emulsji kosmetycznych o dużej zawartości substancji niezmydlających się, roztwór nie będzie klarowny.

Po zakończeniu zmydlenia zdjąć kolbę z łaźni, spłukać chłodnicę 5 ml roztworu alkohol-toluen i pozostawić do odcieknięcia. Do kolby dodać 2 ÷ 3 kropli roztworu fenoloftaleiny i gorący roztwór miareczkować przy ciągłym mieszaniu roztworem kwasu solnego do zaniku zabarwienia. Równolegle wykonać dwie ślepe próby stosując te same ilości użytych odczynników i roztworów. Dopuszczalna różnica między dwoma równoległymi oznaczeniami wynosić może nie więcej niż 0,1 ml kwasu solnego. Należy zwrócić uwagę na jednakowy sposób odmierzania alkoholowego roztworu wodorotlenku potasowego w próbie właściwej i ślepych.

Przy właściwie dobranej odważce objętość zużytego kwasu solnego do zmiareczkowania próby właściwej powinna stanowić 40 ÷ 80% objętości kwasu użytego do miareczkowania ślepej próby.

7. Obliczanie wyników oznaczania. Liczbę zmydlenia (LZ) obliczyć w mg KOH/g wg wzoru

$$LZ = \frac{(V_1 - V_2) C \cdot 56,1}{m}$$

w którym:

V_1 — objętość kwasu solnego użytego na zmiareczkowanie próby ślepej, ml,

Zgłoszona przez Instytut Chemii Przemysłowej
 Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Chemii Przemysłowej dnia 30 kwietnia 1986 r.
 jako norma obowiązująca od dnia 1 stycznia 1987 r.
 (Dz. Norm. i Miar nr 12/1986, poz. 23)

- V_2 — objętość kwasu solnego na zmiareczkowanie badanej próby, ml,
 C — stężenie molowe roztworu kwasu solnego, mol/l,
 56,1 — masa cząsteczkowa wodorotlenku potasowego,
 m — odważka badanej próbki, g.

8. Dopuszczalna różnica między wynikami. Wyniki dwóch równoległych oznaczeń nie mogą różnić się więcej niż podano w tabl. 2.

Tablica 2

Liczba zmydlenia, mg KOH/g	Dopuszczalna różnica, g KOH/g
do 20,0	0,5
20,0 ÷ 80,0	1
powyżej 80,0	3

9. Wynik końcowy oznaczania. Za wynik końcowy oznaczania należy przyjąć średnią arytmetyczną dwóch oznaczeń zgodnych z p. 8. Wyniki poszczególnych oznaczeń i wynik końcowy należy zaokrąglić do pierwszego miejsca dziesiętnego zgodnie z PN-70/N-02120.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Chemii Przemysłowej, Warszawa.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-64/6140-02 p. 2.13. Przedstawiono metodę oznaczania liczby zmydlenia w emulsjach kosmetycznych; nowelizowana BN-64/6140-02 powoływała się na metodę z PN-71/C-04524, która została unieważniona.

3. Normy związane

PN-81/C-04280 Tłuszcze techniczne. Metody badań. Oznaczanie liczby zmydlenia

PN-81/C-04530/01 Analiza chemiczna. Przygotowanie titrantów (roztworów mianowanych). Roztwory stosowane w miareczkowaniach kwas-zasada (alkacymetrycznych)

PN-81/C-06501 Analiza chemiczna. Przygotowanie roztworów wskaźników

PN-70/N-02120 Zasada zaokrąglania i zapisywania liczb

BN-77/6140-01/09 Emulsje kosmetyczne. Metody badań. Oznaczanie zawartości wody metodą destylacji azoetropowej z toluenem

4. Autorzy projektu normy — dr inż. Krystyna Ceglowska, mgr Hanna Turlewicz, Instytut Chemii Przemysłowej, Warszawa.